

MARITIME
HÅNDVÆRKSFILM

Ny køl under Anna Møller

Savmp i kølen

Kølen skæres ud

Gøres fast med svalejern

Ny køl er på plads

Kølen

Anna Møller

Anna Møller er bygget i 1906 på Peter Larsens værft i Randers til skipper Martin Sørensen fra Lohals. Galeasen hed oprindeligt Esther og sejlede i de første år med tømmer til Randers Trævarefabrik og fungerede som kabelskib for Statstelegrafen. Først i 1922 kom der motor i skibet og i løbet af de næste små 50 år kom der, med den teknologiske udvikling, større og større maskiner i skibet, som derfor blev hovedfremdriftsmiddel. Samtidig blev sejlskibsrigningen gradvis formindsket og et styrhus blev etableret. Esther sejlede i den almindelige indenrigsfart under og efter 2. verdenskrig og skiftede ejer et par gange. I Esthers sidste år som erhvervsskib arbejdede hun som stenfisher, indtil hun i 1969 blev slettet af erhvervsskibsregistret og blev opkøbt med ombygning til lystsejler for øje. I 1975 overtog A.P. Møller fonden skibet og førte det tilbage til sit oprindelige udseende fra 1906 og skænkede det året efter til Nationalmuseet; nu med navnet Anna Møller.

Kølsprængning

Kølsprængning af et træskib påbegynder i det øjeblik, skibet bliver søsat. Pga. skibets bredde på midten er der her mest opdrift og bæring, men i begge ender, hvor bredden er mindre, er skibets konstruktion med bovspryd, ankerspil, ror, joller m.m. fortsat meget tung. Her er der imidlertid mindre opdrift, hvorfor enderne gradvist synker ned i vandet. Derved opstår kølsprængningen.

Råd og svamp

Der er en tæt sammenhæng mellem luftens relative fugtighed og materialers vandindhold. Når luftens relativ fugtighed overskrider 70%, er der fare for skimmelsvamp. Forskellige trænedbrydende svampe kan angribe tømmeret i et træskib, når fugtprocenten i træet kommer over 20%. Ofte er der tale om lækager i dækket, der fører ferskvand ned i konstruktionen og hvis der ikke etableres ordentlig ventilation stiger den relative luftfugtighed i skibet og skimmel- og

Filmen har en varighed på 11:30 minutter og ligger i 4K resolution 3840x2160 pixel. Filmen om wiresplejsning og master kan ses på maritimehaendvaerksfilm.dk og på [YouTube](https://www.youtube.com/).

PRODUCERET AF Chroma Film ApS: chroma.dk

Projektet er udviklet i samarbejde med Søfart og Maritime Håndværk under Nationalmuseet. Se [Facebook](https://www.facebook.com/).

Foto: Naturbasen

svampesporer har perfekte vækstbetingelser. Skimmelsvamp udgør det første angreb og baner vej for f.eks. gul tømmer svamp, der var årsag til en stor del af skaderne på galeasen Anna Møller. Denne aggressive svamp æder sig langsomt gennem træet og nedbryder cellestrukturen og dermed styrken.

Bøgetræ

De fleste danske træskibe blev bygget af egetræ, hvis styrke, hårdhed og rådbestandighed gør det specielt egnet til skibsbrug. Efterhånden blev det imidlertid vanskeligt at finde egetræ i lange, lige længder, som f.eks. til køl, kølsvin og planker og man gik over til bøgetræ, som næstbedste valg. Bøgetræ kan i modsætning til egetræ ikke tåle at skifte imellem at være vådt eller tørt og nedbrydes af denne proces.

Men anvendes bøgetræ under vandet, er der ingen problemer. Dertil kommer at bøgetræer vokser til høje, lige stammer og derfor er ideelt til f.eks. køltømmer.

Tommer og centimeter

I skibstømmerfaget regner man stadig i tommer, som er en måleenhed, der går helt tilbage til oldtiden og variere fra land til land. Tommen er baseret på bredden af en tommelfinger. Der findes i Skandinavien tre forskellige tommemål: Dansk på 2,62 cm. svensk på 2,47 cm. og engelsk på 2,54 cm. En fod måles som 12 tommer og er altså i Danmark på 31,4 cm.

PRIMÆRE KILDER TIL FILM OG FAKTAARK

jmarcussen.dk/maritim/ordbog/index.php

ts-skib.dk

ring-andersen.dk

skibsbevaringsfonden.dk

asiaq.dk/splejsning.htm

pernielsen.eu/mineskibe/jolleskole/praktisk/praktiskoemandskab.htm

Samt: "Haandbog i Praktisk Sømandsskab" af Jens Kusk Jensen

FILMEN ER PRODUCERET MED ØKONOMISK STØTTE FRA

A.P. Møller Fonden, Lauritzen Fonden, D/S Orient's Fond,
Codan Fonden samt af Børne- og Undervisningsministeriet.